

# SZÉKELY-UDVARHELY

— AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA —

— A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hetenkint kétszer: osztoztörökön és vasárnap.  
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Kézbeadott, községi előfizetők, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
**BETEGHPÁL**  
LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyit-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kériing 10,489. szám

## A legmagasabb cenzura.

(Sz—g.) Többször irtunk már ezeken a hasábocon az ugynevezett királyi cenzuráról, a mely most újra nagyon aktuálissá vált.

A magyar politikusok ugyanis egy idő óta napról-napra keresztül vergődnek azon a szégyen folyosón, mely a legmagasabb cenzura szobába vezet; és a mely nélkül egyetlen érdembe vágó javaslatot sem nyújthatnak be a képviselőházba.

Nézzünk tehát újra a szemébe ennek az „előzetes” királyi szentesítésnek.

Kérdjük: mi értelme van e kifejezésnek „előzetes szentesítés”?

Jelenti azt, hogy a kormány csak olyan javaslatot terjeszthet a képviselőház elé, a melynek megszavazásához a király már előzetesen beleegyezését adta.

Más szóval: jelenti az alkotmányosságnak teljes kijátszását, teljes megcsufolását, sőt merőben fölöslegessé, illuzoriussá teszi a alkotmányosságot.

Mert kérdjük: mit ér az egész parlamentarizmus és mit ér az egész felelős magyar kormány, ha nem a népakaratnak tolmácsolói és végrehajtói fölfelé, hanem a királyi akaratnak egyszerű szócsövei lefelé.

Mi haszna van abból az országnak, ha az abszolút királyi akarat a kormányon és parlamenten keresztül érvényesül, ha érvényesülnie ugys minden áron muszáj?

Mert muszáj.

A kormány mindenféle formások között benyújtja a király által már előzetesen jóváhagyott, vagyis szentesített javaslatot, a parlament pedig egy kis ártatlan zene-bona után megszavazza.

De megszavazza, mert ez már előre el van határozva.

Az ártatlan zene-bona is csak arra való, hogy a képviselők igazolják magukat a néppel szemben lefelé. Hiszen ők nem akarják ezt vagy azt a javaslatot; amugy magyarosan meg is mondják véleményüket a miniszternek; de mit tegyenek, ha a többség leszavazza őket?

Erre parlamenti nyelven azt szokták mondani, hogy „haza beszél.”

Mi szüksége van azonban az országnak mind erre a parlamenti cikornyázásra, erre az alkotmányos kertelésre, ha az abszolút királyi akaratnak, akár

hasznára, akár kárára válik is az országnak: így is, úgy is minden körülmények között érvényesülnie kell.

Mi szüksége van az országnak arra, hogy óriási pénzáldozattal egy olyan drága intézményt tartson fenn, mint a milyen a parlament és a kormány, ha ez a drága intézmény a gyakorlatban csak arra jó, hogy megvalósítsa, sőt megkönnyítse az abszolút királyi hatalom érvényesülését?

Sokan erre azt felelik, hogy a népek az alkotmányosságba vetett naiv hitét nem szabad megingatni, mert ez zavarokra vezetne. A népet meg kell hagyni abban a naiv álmodozásban, hogy alkotmányosan uralkodnak felette és ebben az alkotmányosságban az ő saját akarata nyilvánul meg.

Mi pedig azt mondjuk, hogy ez nem megoldás. A magyar néppel nem szabad át álmodtatni a jelent, mert a jelen: folyam, mely a jövő tengerébe folyik.

A magyar népek tisztán kell látnia helyzetét, mert régi igazság, hogy nem ismert bajokat nem lehet orvosolni.

A magyar népek becsületes őszinteséggel tudomására kell hozni, hogy alkotmánya nem tökéletes alkotmány, mert csak így érlelhető meg a magyar nemzet lelkében a tökéletes alkotmány utáni törekvés.

Ne féljenek attól derék politikusok, hogy ez a tudat megzavarná a magyar nemzet mesterséges álmát, mert ha így történne is, ez még távolról sem volna akkora veszedelem, mintha örökre elaludna a nemzet.

A nemzetnek tehát nyíltan meg kellene vallani, hogy Magyarország függetlensége nem teljes, Magyarország alkotmánya nem tökéletes, Magyarország szabadsága csak mesterséges üvegházi növény.

A királynak pedig meg kellene mondani, hogy a polgári cenzura eltörlésével, melyet a szabadság szellője 48-ban elsöpört, nincs többé létjogosultsága a királyi cenzurának sem, melyet udvariasan „előzetes szentesítés”-nek nevezett el a parlamenti illetudás.

Mindezt becsületes őszinteséggel, magyaros nyíltsággal meg kellene mondani a nemzetnek és királynak egyaránt, mert az olyan nemzet, mely még bevallani sem meri a tökéletes szabadság utáni vágyódását: az ilyen nemzet még azt sem érdemli meg, hogy a világ szánakozzék eljövendő bukásán.

## Téli sportok.

Fehér a láthatár, merre a szem ellát. Jégpáncél borítja a patakok, csermelyek és erek hátát. Zuzmara didereg a fák kopár koronáján. Tompa selymes puhaság lepi be az utakat. Csened. A csilingelő szánok, a korcsolyapályákon vígan lebbenő párok nesztelen suhanása, jóleső képet nyújt a szemnek.

Tél van. Nem csikorgó, kemény, szigorú tél. Hanem barátságos, vig kedvre derítő, kellemes hangulatba ringató tél. A téli sportok, kedvtelések üzésére legalkalmasabb.

Igen ám, de hát hol vannak a téli sportok. Nálunk?! Mindenütt, hol a talaj kinálkozik. Mindenütt, hol a vizek jégpáncélt öltöttek, hol a hegyi lejtőkön fehér, ptyolatos, selymes puhaságu hó pihen. S hol a ski, a rodli, a tobogán oly vígan siklana alá?! Nem! Nálunk a téli sportok, ezek a testedző, léleknemesítő testgyakorlatok még csupán csecsemő korszakukat élik.

Istenem, mikor érkezünk mi arra a magaslatra, hogy mint Svédországban Norvégiában, de meg már Németországban is, északi játékokra özőnlük a külföldi, s így csinálja meg idegenforgalmát azoknak a vidékeknek, hol a természet anyai gondoskodásában mostoha volt?

Pedig hazánkban minden kellék meg van arra, hogy a téli sportok sokasága époly méretekben kifejlődjék, mint minőkben azokban az országokban, hol az északi játékok egész nemzeti ünnepek jellegével bírnak s hol azok már szinte nemzetgazdasági fontossággal bírnak, amennyiben az idegenforgalom előmozdításának fő-tényezőjét alkotják.

De már nálunk is kezdik. A tátrai téli fürdőhelyekre átalakult kitünő vezetőségű vállalatok megkezdték a téli sportokat s utánuk bár igen lassu tempóban, az ország egyéb részeiben is megindult a mozgalom, az egészséges téli tornák üzésére.

Jégpálya, az már majd minden helyen, hol vizet adott a természet, van. A ski, a tobogán, a rodli s egyéb hasonló sportok pedig szintén megkezdik hódító körutjukat, hogy azután, miként az angol football, ők is elsőrendű magyar képviselőket köldhessenek a nemzetközi tornákra.

Hiába! Az északi nemzetek ifjúsága, de még felnőtt társadalma is egészségesebb, edzettebb férfiakat, sőt egész generációt vezet az élet fokozottabban nehéz küzdelmeibe. S ime tényleg, azok inkább is megállják helyüket a — struggle for life — a létért való küzdelmekben, mint az elpuhult, kevésbé megedzett déli országok nemzedéke.

Mi, akik a mérsékelt égöv minden állásán s minden kárhózatát végig élvezzük és szenvedjük, nekünk

ki is kell használnunk minden megadott módot, hogy magunkat az élet s egyéb küzdelmeinkre megerősítsük. Hiszen a magyar olyan kitünő anyag minden sport elsajátítására. Hiszen az olympiai nemzetközi küzdelemben a sok dicsőséges győzelem megmutatta, hogy a magyar, ha valamire ráveti magát, minő kiváló tud produkálni. Ne nézzük tehát a téli idő kedvezményeit tétlenül. A fehér hóval bevont domboldalakat, hegyi eresztékeket, ne tekintjük csupán a természet nyújtotta gyönyörű színtábláknak, hanem használjuk fel a téli játékok egészséges üzésére, a téli sportok sikeres művelésére.

Alakítsunk rodli társaságokat, melyek az egész tél unalmas óráit oly sok kedves, édes emlékeztető órával gazdagítják majd. Üzzük a ski egészséges sportját, a tobogán lélekjelentéket kiváló merész játékaikat, s meglátjuk, hogy senki sem fogja sajnálni azt az időt, melyet ezekre az egészséges, testedző, lelket nemesítő sportoknak szentelt.

A jég sport, a szánkázás gyönyörűségére a figyelmet már nem szükséges irányítani, e téren a magyar már elég kiváló produkált, a benők rejő gyönyörűség és testedzés pedig már mindenki előtt nyilvánvaló.

A vitorlaszánkázás, a lovasa, ki a korcsolya staféták s egyéb sok északi játék pedig majd magától is elkövetkezik, mihelyt az egyszerű ski, a tobogán s rodli hiveket szerzett a maga részére.

Ki tehát a fülledt levegőjű szobából a szabadba. A természet pompázatos ölen hódoljunk a téli sportoknak, hogy egészségünket s gyönyörűségünket megtaláljuk.

## Vidéki levél.

Zetelaka, 1909. december hó.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Hallgatni arany, beszélni ezüst, azt tartja a közmondás. Azonban — meggyőződés szerint — nem elég, ha zárt-ajtók mögött, csendesesen elvonulva, bármily nagy tevékenységet is fejtünk ki. A miről a sajtó nem beszél, az ma már nem él; annak létezése alig több a semminél.

Igy vagyunk mi is. Tekintélyes nagyközségünkönkről sajtó útján igen keveset értesül a közönség. Pedig jó lélekkel mondhatom, hogy vármegyénknek alig van még egy községe, hol a szellemi, erkölcsi és anyagi jólét, a nép mivélése, hitéletének gyarapítása érdekében többet munkálkodnának, mint nálunk. (Néma gyermeknek az édes anyja sem érti meg a szavát. Oly tekintélyes községben, hol még élő királybíró is lakik, elég tollforgató ember van. Irják meg a történeteket. Mi szívesen közöljük. Szerk.)

Csak egy rövid vázlatban említem meg a közel múlt és szóban forgó dolgokat.

A derék ifjuság három, az iskola gyermekek két színi előadásból, majd a szép számmal rendezett ifjúsági műsoros ünnepélyek bevételeiből — 200 koronás harmoniumot szerzett, majd pedig az Olvasó-kör alapítóját is szép összeggel növelte.

Ezenközben megalakult a Katolikus Népszövetség is, mintegy 150 taggal és csatlakozott az országos szövetséghez, melynek célja a népszellemi és anyagi jólétének előmozdítása, a vallás-erkölcs ápolása, ügyes bajos dolgaiban — központi segítséggel — kellő utasítás, gazdasági smeretek stb. Ezzel karöltve fog működni a most életre keltett Olvasó-kör is, melynek alapszabályait bizonyára rövid időn belül megerősítésre felterjesztik.

Terve van véve az 5000 léleknek megfelelő új templom és paplak építése. Ezek előmunkálatai teméntelen gyűlésezés után megtörténtek. Az építkezés valószínűleg a tavaszon már kezdetét veszi.

Ha ezek remélhetőleg egy-két év alatt teljesedésbe mennek, akkor bizonyára az új iskola megépítése szöncgre kerül. Mert ez szintén égető szükségesség, mivel a régi hat tantermes oktató-hely a tanköteleseket befogadni képtelen.

Már most csak a közbirtokosság következik ama nagyfontosságú, régen tervezgetett határozattal, mely szerint címének megfelelőleg a nélkülözhetetlen, „közalapok” lerakásával egy a jelenben adója terhe alatt roskadozó nép mint a késő unokák halálját is kiérdemelje.

Ezekben kívántam szóvá tenni községünk ügyeit, hogy a közérdeklődés ébredjen és a sajtó jótékony hatása mellett áldást hozzon. Majd még egyebekről is írok.

Egyéb iránt maradok a Tek. Szerkesztő urnak üdvözléssel:

Havasalyi.

## Munkásbiztosítás.

A kerületi munkásbiztosító pénztárnak „ideiglenes” járadékot megállapító vagy megtagadó határozata a választott bírósághoz nem felelbezhető.

A kerületi pénztár által megállapított „ideiglenes” járadék az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztárnak „állandó” járadék tárgyában hozandó határozatáig előleg természetével bír, mely azonban, ha kifizetett, vissza nem követelhető és csak akkor számítható be, ha ugyanarra az időre megállapított „állandó” járadék összege magasabb volna a már kifizetett „ideiglenes” járadék összegénél.

Az állandó járadékra vonatkozó határozat hozatalakor a kártalanítási igény arra az időre (T. 70. §. 2. p. és 80. §.) kikerjedőleg is megvizsgálandó és a határozatnak a fenti korlátozás szem előtt tartásával arra az időre is ki kell terjeszkednie, a melyre az „ideiglenes” járadékot megállapító vagy megtagadó határozat szólott.

Ha az igénylő fél a kerületi munkásbiztosító pénztárnak „ideiglenes” járadékot megállapító vagy megtagadó határozatát magára sérel-

mesnek tartja, az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár határozatát kell kikérnie, illetőleg szorgalmaznia.

Ha az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár ilyen esetekben a határozathozatalt indokolatlanul késlelteti, akkor az igénylő fél közvetlenül (közvetlen keresettel, T. 91. §. utolsó bekezdés) mehet, — ha pedig az országos pénztár határozatával megelégedve nincs, az illetékes kerületi pénztár útján felebbezéssel (T. 91. §. 3. bekezdés) fordulhat az illetékes (kir. táblai székhelyen levő) választott bírósághoz, melynek az állandó járadékok tárgyában hozott ítéletei ellen a törvény 167. §-a az állami munkásbiztosítási hivatalhoz korlátlan felebbezési jogot biztosít. (A. Mb. H. 196/2 — 909. sz. elvi hat.)

## Műkedvelőink Székelykeresztúron.

A helyi polgári önképző és önszegélyző egyesület műkedvelői, amint községünk előtt tudva van, f. hó 5. ik a „Sári néni” c. színművet Székelykeresztúron is szíre hozták. Erre vonatkozólag vettük az alábbi sorokat:

„A műkedvelői társulat már az által, hogy egy olyan darabot választott, amelyből — az író által lefektetett, kicsinyes emberi érdekek és hatalmas, mely érzelmek harcából támadó nagy gondolatok, eszmék és szépségek minden különösebb művészi képességek és technikai szemléltetések nélkül kiaknázhatók és így a maradandó hatás első feltételét képező benső kapcsolat a közönség lelki világa és a darab szelleme közt eléggé könnyen megteremthető: — rálépet arra az utra, mely a siker felé vezet.

A siker teljességét aztán a társulat tagjainak szerencsés összeválasztása biztosította.

Minden szereplő átértette és átérte a maga feladatát és szerepkörét; mindenik valósággal beleélte magát abba a darab életbe, amelyet az író a társadalmi élet forgatagából kiragadva — művében előttünk végigvonultat, minek folytán láttunk egy olyan tökéletes összjátékot, amelynek különben az ügyes rendezői kézre valló rend és fegyelmeztség is egyik megalapozója volt s amelyet, műkedvelői előadástól lévén szó, aláhuzva és nagy elismeréssel kell kiemelniünk.

A darab főszereplői külön, egyenként is derekasan megállották helyüket,

Tamás Annuska igen jól volt disponálva; azért már első jelenete alkalmával bátor, határozott volt a fellépése; mindvégig kedves, közvetlen és természetes a játéka. Reprodukciós művészetéről lévén szó — nagy előnyt biztosított neki különben osinos, üde — színpadi alakja, úgy hogy minden egyes jelenete után a közönség lelkes tapsai és eljenzése kísérték a kulisszák mögé.

A címszereplő László Gabi színakadémiai növendék a neki kiosztott és talán a legnehezebb szerepet teljes sikerrel játszotta meg.

Eléggé otthonosan érezte magát a színpadon és a nehezebb, kompli-

káltabb jeleneteknél tehetsége és rátermettségének határozott tanujelét adta, úgy hogy az a kis taps, amelyet belépésekor kapott alölegül és pedig ő egyedül — a közönségtől megérdemelt volt és számtalanszor ismétlődött.

Hodor Mariska egy azakácsnó szerepében állandó tetszést aratott és derűtséget keltett. —

Pali szerepében Bálint József joghallgató, a társulat egyik legértékesebb tagjának mutatta be magát. — A hatalmas lelki emóciók nyomása alatt a végletek közt vergődő szerelmes legénynek, amennyire kopott, ép annyira rehez szerepét természetességgel és bölcs mérséklettel játszotta meg; kellemesen csengő, bár kissé csiszolatlan bariton hangjával, mely a felsőbb régekben is a legnagyobb biztossággal mozog, gyorsan a közönség szívének közelébe férközött, amely őt mindvégig meleg szeretettel és őszintén ünnepelte.

Szemerjey Károly, Hargitta Károly és Florián Gerő, valamint a többi szereplők is — sikerült alakításaikkal mind hozzájárultak ahhoz, hogy az est fényes erkölcsi sikerrel záródjék. —

Sajnálattal vettük tudomásul, hogy az estélyről, amely pedig Székelykeresztúr — kasztszerű elzárkózottságokkal fertőzött, sivár, unalmas társadalmi életében valósággal kiemelkedő, — hogy ne mondjuk — kultüresemény volt, éppen az intelligencia maradt tündetőleg távol s ezzel előmozdította azt hogy az est anyagi sikere iránt táplált remények nem mehettek teljesedésbe.

b.

## HIREK.

### — Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a kulturpalotát nálunk is felépítik a jövő században; mondják, hogy Székelykeresztúron férfiak neve alatt nők nem irnak polemikus cikkeket;

mondják, hogy a város és vidék adventben nem mulat;

mondják, hogy az előre megjósolt enyhe télnek a korcsolyázók legjobban örülnek;

mondják, hogy politikai ellenézetek miatt nálunk személyes gyűlölködés nincs;

mondják, hogy közelebről egy külön társaság alakul, mely a csecesemők szóáréit rendez;

mondják, hogy nagyok és kicsinyek között szóárék nélkül is létezik nálunk jó barátság;

mondják, hogy multság után a héten senkit sem dobtak ki.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerk.

— Boldogasszony szeplőtelen fogantatása ünnepét üli ma a katolikus egyház. Ez ünnepet IX. Pius pápa az 1854. évi nyilatkozatában így jelenti ki: „A tanítvány, mely szerint a boldogságos szűz Mária fogantatásának első pillanatában, a Mindenható Isten különös kegyelméből, Krisztus Jézusnak, az emberi nem Megváltójának érdemei tekintetéből az eredendő bűnnek minden szeplőjétől megóvatott és ment maradt: — Istentől van kijelentve s azért minden hívő erősen és állhatatosan hinni köteles”.

— Közigazgatási ülés. A vármegyei közigazgatási ülésről mult számban téves értesítést közöltünk. Az ülés nem ünnep előtt volt, hanem ünnep után, azaz folyó hó 9-én (csütörtökön) lesz. Ohajtandó volna, hogy az ilyen és ezekhez hasonló ülések- és gyűlésekről szóló meghívókat, szerkesztőségünknek megküldenek. Ez esetben a tévedések nem fordulhatnak elő.

— Az apácázárda karácsoni ünnepe, melyet szombaton (e hó 11-én) délután fél öt órakor a zárda nagytermében tartanak meg, nagyban foly a készülődés városszerte. A ritka szép ünnepezen, előre láthatólag, nagy közönség vesz részt. Az ügybuzgó nővérek mindent elkövetnek az ünnepezen sikere érdekében.

— Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete hétfőn délután rendkívüli közgyűlést tartott, a melyen megállapította a jövő évi legtöbb adót fizetők névjegyzékét. Gál Sándor illetékességi ügyében, aki Romániában született, úgy határozott, hogy ha a magyar állampolgárságot megszerzi, nem zárkozik el az illetékesség kérdését ismét tárgyalni. Nuszbaum Málvin illetékességét elismerték. Suller Frigyes hasonló kérését pedig elutasították, mivel a törvényben előírt időn át, nem volt városi lakos. A városi közpénzeket jövő évben is az Agrár, megyei takarékpénztáraknál és a zálogkölcson-intézetnél fogják gyűmölcsözöleg elhelyezni. Kapcza Tamásnak évi 580 K nyugdíjat szavaztak meg. Az ipar-alap kezelését jövőre is a város hatáskörébe utalták, miután törvény szerint a városi alapokból az utalványozási jog a pölgármestert illeti. Gáspár Ferenc és a város között létrejött bérleti szerződést jóváhagyólag tudomásul vették. Bodó Ferenc városi mérnöknek a kért hat heti szabadságot nem engedélyezték. Több tárgy nem lévén, a közgyűlés véget ért.

— Tanító-gyűlés. Az udvarhely-vármegyei tanító-egyesület folyó évi decembér hó 18-ikán Székelyudvarhelyt, a Budapest-szálló nagytermében d. e. 9 órakor kezdődőleg rendkívüli közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: Elnöki megnyitó. Előterjesztések. A „Magyarországi Tanítók Országos Szövetségé”-nek ismertetése, s a kötelekebe való be-lépés. Előadó Szász Ferenc. Az egyesület folyóiratának megindítása. Előadó Kiss Jakab, titkár. Az erkölcsi nevelés biztosítása. Előadó Botos Imre és Gyerkes Mihály. Udvarhelyvármegye Földrajza (Vezérkönyv) bírálata és a mű kiadásához segély nyújtás. Előadó Botos Imre biz elnök. M. T. O. Sz.-be való belépés esetén képviselők választása. A „Tanszermuzeum” szerktárosának és könyvtárosának megválasztása. Indítványok. December 17-ikén délután 4 órakor választmányi gyűlés tartatik, melyen a választmányi tagok megjelenése szükséges. A közgyűlés végén közös ebéd lesz a Budapest-szállóban, egy teríték ára 3 korona. Ohajtandó, hogy a közebeden mindenik tag részt vegyen.

— Diákok műkedvelői előadása. A helybeli állami főreáliskola ifjúságának szombaton rendezett műkedvelői előadás úgy erkölcsileg, mint anya-

világ is igen fényesen sikerült. Az egyes szereplők: Jakab Mór, Farkas Miklós, Gyarmathy Ildikó, Oltosy Oszkár, Barabás Sándor, Guist Márton, Haberstumpf Gyula, Zerbes Vilmos és Schömer Ottó valamennyien kitétek magukért. Oly sikerült, öszszavágó előadást produkáltak, amely valóban becsületre vált. Az előadást vidám táncmulatság követte, amelynek csak a pirkadó hajnal szakította végét. „A sevillai borbély” és a rákövetkezőt vigasság, közönségünk körében sokáig emlékeztetben marad.

**— Van-e névjegye?** Ha nincs megfelelő mennyiségű névjegye, sziveskedjék minél előbb Betegh Pál könyvnyomtató-intézetéből Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. a. megrendelni. Most érkeztek a legfinomabb, divatos kártyák és igen szép kivitelben készülnek a csinosabbnál csinosabb, gyönyörű díszdobozokban levő névjegyek. A megrendelést célszerű már most eszközölni, hogy kellő időben rendelkezésre álljanak a közelő karácsoni és új-évi üdvözléshez a névjegyek. Vidéki megrendeléseket is a legpontosabban teljesít.

**— A kereskedőség szolgálati bizonyítványa.** Érdekes elvi határozatot hozott a minap a kereskedelemügyi miniszter. Egy nagyváradi kereskedő cég az egyik segédnek nem akart szolgálati bizonyítványt adni. A kereskedőség az elsőfokú iparhatósághoz fordult jogorvoslatért, de panaszát elutasították és ezt az elutasító határozatot helybenhagyta a másodfokú iparhatóság is. A kereskedelemügyi miniszter mindkét határozatot megsemmisítette és kötelezte a munkaadó-céget, hogy volt alkalmazott jareszére mindazokról az adatokról, amiket az alkalmazott kíván, az igazságnak megfelelő bizonyítványt állítson ki, mert ennek elmulasztása esetében a kihágási eljárást az alkalmazott panaszára ellenük meg fogják indítani. Határozatát a kereskedelemügyi miniszter azzal okolta meg, hogy az iparos és ezalatt az ipartörvény 1.§-a értelmében a kereskedő is értendő, kötele a segéd kívánatára a fennálló szerződési viszony megszünteről és a segéd magaviseletéről az igazságnak megfelelő bizonyítványt adni és pedig tekintet nélkül arra, hogy a segédnek van-e munkakönyve, vagy nincs.

**— A magyar nőegyesületek lapja** az „Általános közjótékonyági egyesület” hivatalos közlönye. Szerkeszti Zempléni Gyuláné, főmunkatársa Dr. Ritoók Emma érdekes és bő tartalommal jelent meg. A lap élén közli az Általános Közjótékonyági Egyesület memorandumát, melyet a jótékonyági egyesületek egységes szervezése céljából a belügyminiszter elé terjesztett. Cikket közöl Percelné Kozma Flóra, Neumann Árminné, Hollósné pe Grobois Nandine tollából és Asszonyaink kiváló rovatában Rosenberg Augusztia érdekeit méltatja. Részletesen foglalkozik ezenkívül a fővárosi és vidéki nőegyesületek működésével. A „Magyar nőegyesületek lapja” minden hónap 1-én és 15-én jelenik meg. Előfizetési ára egész évre 12 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Király-utca 70. sz.

**— A modern újságírás.** Ismeretes, hogy az olvasó-közönség napjainkban milyen igényeket fűz az újságírás-hoz. Nem lehet ma már a közön-

séget semmiféle ügyeskedéssel és csillogó külsőségekkel félrevezetni. Első sorban következetes, igaz és lélekbeli fakadó politikai irányt követel, amely nem a hatalom érdekei után szaladgál és nem üzleti célokat hajszol, hanem férfias, szívós és önzetlen munkával szolgálja a maga elé kitűzött irányt. Emellett a közönség jó és gyors értesültséget is kíván a laptól. Ma már a modern kor igényei szerint csaknem az expressz vonat is csigalassúsággal közlekedik. Telefonösszeköttetésekkel és sürgönyökkel bonyolítjuk le sürgősebb érintkezéseinket. Iparos, kereskedő, földbirtokos köztisztviselő és minden intelligens ember ezer érdekszálakkal van a legfrissebb üzleti értesítésekhez. Tőzsdei hírekhez és a napi események ismeretéhez fűzve. Nem lehet megvárni, míg mások mindent előbb megtudnak és az események ismeretéről maguknak hasznót merítenek. Mindent megelőzve gyorsan és hitelesen kell értesülni az események lefolyásáról. Ez a mai kor legelső rangú kívánsága. Mindezeknek a feltételeknek teljes mértékben megfelel a „Magyarország”, amely az ország egyik legelterjedtebb és legtekintélyesebb politikai lapja és amely következetes, önzetlen és hazafias irányával rég kivívta a magyar közönség osztatlan elismerését és bizalmát. A „Magyarország” páratlan technikai tökéletességgel gyűjti össze naponként a világeseményeket és juttatja azokat már korra reggel az olvasó közönség kezébe. Nem kell várni félnapokat, míg valaki tájékozva lesz az eseményekről, mindenki a legtávolabb eső vidéken is már korán reggel megtudhatja, mi történt a nagy világban? A „Magyarország” értesülései megbízhatóak, tudósításai igazak és érdekesek. Emellett minden sora oly változatos és szívesekkel van szerkesztve, hogy mindenki bizalommal viheti be a lapot családjá körebe is. A „Magyarország” kiadóhivatala (Budapest: Terecz körút 19) bárkinek készséggel küld mutatványszámokat. A „Magyarország” előfizetési ára egy óra 2 K 40 f, negyedévre 7 K.

## Méhészet.

### A viasz értékéről és kifőzéséről.

Az ingó szerkezetű kaptárakban való méhészkedésnél a viasz nagy szerepe van. Értékét csak az tudja, a ki ingó szerkezetű kaptárakban méhészkedik. Kupkásokkal méhészkedőknek fogalmuk sincs arról, hogy milyen értékes kincs a viasz a méhészetben. A régi időben még nagyobb értéke volt, mikor a templomokban viaszgyertyákat égettek. A steárin gyertya bejövetelel a viasz értéke csökkent. Ez azonban sokáig nem tartott. Rietsche a műlép-prés feltalálásával nagyot lendített annak értékén. Nemsak a viasz értékét emelte, hanem a méhészet terén is nagy előhaladást tett.

Sokan vannak még, a kik viasztermésüket méhészetükben értékesíteni nem tudják; kupkások méhészetben nem is lehet. Az ilyen méhészeknek fogalmuk sincs arról, hogy a viasz milyen értékes kincs, ha azt okoszerűen felhasználják. A kupkásokkal méhészkedők még mai napig is a termelt lépet a vándor-lépszedőknek potom árért, esetleg borsért is elvesztegetik és titokban azon örvendeznek, hogy tudhattak rajta. Pedig csak olyan vásár lépet borsért adni, mintha egyenlő súlyu aranyat vásárt adnának cserébe.

Kevesen tudják, hogy a méheknek egy kiló viasz készítéséhez 10–13 kiló méz és virágpör szükséges. A

hiszem, hogy a viasz értékéhez több magyarázat nem kell. Mindenki könnyen kiszámíthatja, hogy minő veszteséggel adott eddig tul lépkészletén. De ezen kívül méhészetük fejlődését is könnyelműen megbénították, alá-ásták.

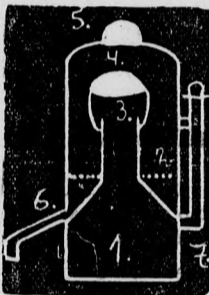
Az egész Székelyföldön olyan méhészet nincs, a melynek viasztermékét ugyanott értékesíteni, feldolgozni nem lehetne. Mégis minden évben a lépszedők óriási mennyiségű lépet vásárolnak össze és szállítanak el a Székelyföldről.

Kupkásokkal méhészkedők figyelmébe ajánlom, hogy tanulják meg a kaptárkészítést és annak kezelését, a lépkifőzést és méhészetükben való értékesítését. Ennél szebb és hasznosabb munkát nem végeznek és a téli időben tehetik is, mert igen jól reá érnek. Ilyen eljárással méhészetük jövedelme kétszer annyi lesz.

A méhészetben minden kis léphuladékot gondosan össze kell gyűjteni. A lépet a penésztől és viasz-molytól meg kell védelmezni.

A viaszfőzést úgy kell eszközölnünk, hogy minél kevesebb forrást szenvedjen. Tisztán kezeljük, mint akár a pergetett mézet.

Itt bemutatok egy olcsó és célszerű viasz-főző készüléket, melyvel igen könnyen ki lehet főzni a lépet ebédfőzés közben is. Akár



egy cseléd-leány is elvégezheti, mert az egész eljárás nagyon egyszerű.

Az ábrán jelzett 1. szám a viztartályt jelzi, a melyet megtöltünk tiszta patak- vagy esővízzel, a melyet azonban előbb egy más edényben a forrásig hevítünk. A 2-ik számmal jelölt vonások helyére egy rostaszerű bádokkészülék jön, a melyen a kioldott viasz átfolyik. A 3-ik szám egy gomba-alaku fedő, a mely a lépet fenntartja, hogy ne hulljon a vízbe, a gőzt pedig felengedi a léphez és olvadásba hozza. A 4. szám helyét megtöltjük lépdarabokkal, melyeket apróra tördelünk. A forrásban a lép összeroskad. Három-négyszer fogjuk léppel telerakni. Azután főzzük mindaddig, míg a 6. számmal jelölt csövön viasz jön. Ezt úgy tudjuk meg, hogy egy kis fadarabra csepegtetjük s ha viasz jön, a fára fagy és a főzést tovább folytatjuk mindaddig, míg a csövön víz jön.

A 6. számú cső alá egy tiszta talat vagy csebre helyezünk patakvízzel kétharmad részéig megtöltve és a viaszt abba folytatjuk. A takaréktűzhely karikáit elszedve, jó tüzet kell alája rakni, mivel annál gyorsabban kifő a viasz.

Egy fazékban melegítsünk állandóan vizet és a 7. számmal jelölt csövön időnkint töltünk meleg vizet, nehogy a víz kifőjön, mert viz nélkül a viaszfőző elég.

A viaszfőzőn a 7. számmal jelölt cső nincs meg, azt itthon bádoggal kell reá készíttetni. A tetejére jól záró fedőt csináltassunk. Ez a vízbeöntő-cső a viaszfőző készüléken, az én javításom.

Az így kifőzött viasz, szép sárga, de még nem elég tiszta. Egy cintezt vagy zománczott edényt meg-

töltünk patakvízzel felig, a viaszt pedig dió nagyságu darabokra vágjuk. Mikor a víz forni kezd, folytonos kavarással mellett belé rakjuk és gyenge tűz mellett felolvasztjuk. Ha teljesen felolvadt, habszedő kanállal a tetejét szépen lehabozzuk. A tűzről levesszük és ronggyal letakarjuk, mert minél későbbben hűl ki, annál szebb lesz a viasz, melynek alsó részét a kivétel után szépen letisztítjuk.

Az itt bemutatott gőz-viaszolvasztót a Magyar Fémlemezipar Részv. Társaság Budapest, VII. Gizella-ut 53. sz. készíti és ott kapható 10 és 13 koronáért.

Székelyzsombor, 1909. nov. hó.  
Ambrus András,  
méhész.

## A vészegénységet,

EZT AZ ALATTOMOS BETEGSÉGET meg kell szüntetni a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-val, mielőtt tulságosan elharapódnék.

## Az arc megpirosodik,

megtelik és az életkedv visszatér mindazok meglepetésére, a kik először használják a

SCOTT-féle EMULSIÓ-t.



Az eredeti SCOTT-féle eljárás által izlettessé és emészthetővé tett legtisztább alkatrészek, melyek a vészegénységnek utját állják képezik a

SCOTT-féle Emulsió

villágszerte ismert sikerének titkát.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógyszerárban.

## 150 kalongya buza,

ugyanannyi zabszalma, 10 szekér széna, 3 szekér zabosbükköny eladó Firtosváralján. Bővebb felvilágosítást nyújt a községi pénztárnok.

## Gyakorlott felsőruházó elme gyuri

házakhoz varrni. Lakása Székelyudvarhely, Kossuth-utca 130. sz.

## Veszek egyfogatu könnyű jó-

karban levő használt szekeret üléssel, lóval, hámmal. Ajánlhatni Kossuth-utca 75.

## Korpa-eladás.

Legjobb minőségű korpa 50 klgr. felüli mennyiségben mm. 12 koronáért zsákkal együtt kapható Fábán József hengerműmalmában Székelyudvarhelyt.

**Ez már így van és nincs máskép!**

# Bőr, talp,

cipőfelsőrész és e szakmához tartozó mindennemű árucikkek  
Szentpétery Károlyné utóda

p. p. Szentpétery Károly

kereskedésében Székelyudvarhelyt (Alsópiac-tér, régi városháza alatt) friss árucikkal berendezve és tetemesen kibővitve — kapható legolcsóbb árak mellett. Már egyszeri bevásárlásnál is mindenki meggyőződést szerezhet, hogy e cég kitanó árni és olcsó árni — minden versenyt felülmulnak.

**IZLES! JO KIVITEL! MELTÁNYOS ÁRAK!**

**ZIRNER TESTVÉREK**  
UDODA LÉST MUGO  
BUDAPEST, IVACZI-UTCA 5.  
SZEMBEN A KRISTÓFTERREL PONTOS CÍMRE ÜGYELJÜNK!  
ALAPÍTÁTOT 1834-ben  
KELLŐ BIZTOSÍTÁS MELLETT VIDEKRE IS SZÍVESEN  
KÜLDÖK VÁLASZTÉKOT.



**BORRI**  
Fennengyel Gyula székely-  
udvarhelyi bornagykeres-  
kedőnél



### Magyar Könyvteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: **Kárpáti Béla és Trautmann Henrik**. Társszerkesztők: **Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó**. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Messter-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

**1848** eredeti angol, francia és amerikai toalettmódel közöl a **BUDAPESTI BAZÁR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona**. Ingyen mutatványszámot küld a **"BUDAPESTI BAZÁR"** kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

## Magyar királyi államvasutak.

Oda Évrényes 1909. október 1-től. Vissza

Gyv.	Vv. 8512	Vv. 8514	Téli menetrend.	Vv. 8511	Vv. 8513	Gyv.
	I-III.	I-III.		I-III.	I-III.	
655	820	8910	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) érk.	720	730	955
	200	1220	" B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126) "	605	1230	
	854	611	" Kolozsvár (126) (*Csatl. Héjasfalván) "	510	1020	
	1250	482	" Szentágota vásártér " " " "	555	938	
	244	1052	ind. Segesvár (126, 133) — érk.	848	602	
	258	1105	Fehéregyháza — — — — —	836	549	
	306	1113	Bún 211 sz. órház — — — — —	828	541	
	316	1122	érk. Héjasfalva (126) — — — — —	820	533	
	340	1132	ind. Ujszékely 2. sz. órház — — — — —	802	449	
	355	1147	Alsóboldogfalva — — — — —	748	434	
	405	1157	Székelykeresztur — — — — —	739	424	
	419	1216	Bethfalva 6 sz. órház — — — — —	731	416	
	427	1224	Kisgalambfalva — — — — —	721	403	
	438	1134	Nagygalambfalva — — — — —	711	352	
	457	1253	Bögöz — — — — —	703	344	
	513	110	Bikafalva 11. sz. órház — — — — —	644	319	
	526	123	Székelyudvarhely § — — — — —	632	306	
	544	142	ind. Székelykocsárd — — — — —	616	250	
	585	315	érk. Maros-Vásárhely — — — — —	740	—	240
	808	531	ind. Déda (Borszék-fürdő) ind. — — — — —	526	—	1210
	1037	553	érk. Küllőszög — — — — —	820	—	834
	124	905	érk. Parajd — — — — —	534	—	1231
	302	934	ind. Sepsiszentgyörgy — — — — —	844	1243	654
	902	250	érk. Madéfalva — — — — —	335	745	130
	650	1035	érk. Gyergyószentmiklós — — — — —	620	1205	425
	906	101	érk. Gyimes — — — — —	342	833	206
	1116	316	ind. Palanca — — — — —	—	514	1200
	1101	344	ind. Brassó — — — — —	—	520	1124
	—	485	Sepsiszentgyörgy — — — — —	—	—	1002
	515	858	Kézdivásárhely — — — — —	816	159	633
	645	1050	érk. Bercezk — — — — —	644	1220	450
	856	110		439	1016	234
	1015	228		324	855	103

Udvarhelyvármegye Székelyudvarhelyi járás főszolgabírája.

Szám: 3085—909. szb.

### Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye udvarhelyi járáshoz tartozó székelypálfalvai körjegyzői állás lemondás folytán megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

J a v a d a l m a z á s:

1. Fizetés 1600 korona.
2. Irodai átalány 124 korona.
3. Utazási átalány 180 korona.
4. Körjegyzői levél hordozásra 120 korona.

Lakás természetben.

A kik ezen állást elnyerni ohajtják, az 1909. évi XX. t. c. 3 §-ában megállapított képesítést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket *folyó évi december 20-ig* hozzám beadhatják.

Székelyudvarhely, 1909. december hó 3-án.

**Dr Demeter Lőrinc** főszolgabíró.

Elvállal teljes iroda- s iskola-berendezéseket olcsó áron

### SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelyvármegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

### Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapirok és boritékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. leveledpapirosok stb. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Allandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

**NYOMTATVÁNYRAKTÁR**

### KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

Mindenféle színü, nagyságu, suyu és minőségü irodai és író-  
**PAPIROSOK**  
vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itatópapirok, szűrőpapirok, torta- és befőzőpapirok, könyvkötő-papirok és papirkülönlegességek. Kártyapapirok.

**Lemezpapirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.**

**Irkák, füzetek,**  
jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-faldiszkek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

# BETEGH PÁL

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros **KÖNYVNYOMDÁJÁT**

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és j u t á n y o s á r o n v a l ó elkészítésére. Ajánlja továbbá **könyvkötészetét**

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi **középiszkolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

**Körzők,**  
vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszák, tolltokok, itatódeszák, olaj-szestek minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-esze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb.

Postatakarékpénztári chekk-clearing száma 10,489

Nyomatott Betegh Pál villam-motoros könyvnyomdátó-intézetében Székelyudvarhelyt. 1909.